

türkiye işçi ve çiftçi ve orta halli halk kitlelerine

«Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası ilk defa 1335 intibahatından evvel, sizin hukukunuzu müdafaa etmek üzere meydana mücadeleye atılmıştı. O zamana kadar memleketimizde orta halli ve fakirlerin, bir kelime ile ezilenlerin, ayaklar altında çignenen menfaatlerini himaye vazifesini deruh-te eden hiç bir siyasî teşkilât vücut bulmamıştı. Pek ulvî ve insanî gayeler takip eden partimiz, bir mevcudiyetî resmiye ihraz etmezden evvel, bin türlü müşkülâta maruz kalmıştı. Ferdî saltanat makamını işgal eden kara sultanın vezirleri, hakiki hâkimiyetî milliyeyi istihdaf eden siyasî akaidimizden kuşkulananarak, teşkilâtımıza mani olmak istemişlerdi. Nihayet azmimiz galip gelerek ruhsatî resmiyeyi istihsal ile intihap faaliyetine atılabilmiştik. Zayıfların hakkını tanıtmak hususundaki gayret ve faaliyetimiz, aranızdan bir çoklarını partiye rabtetmişti. Bu teveccühünüzü intihabatta reylerinizi namzetlerimize vermek suretiyle alenen izhar etmişsiniz.

Fakat sizin mukadderatınızla oynayanlar, bunca senelerden beri sizi menfaatlarına ve ihtiraslarına alet gibi kullananlar millet ve memleketi karanlık ve feci bir vaziyete düşürmüşlerdi. Bu keşmekeş içinde bir taraftan ölüm ihtilâçlarıyla kıvranan Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılma uğultuları ortallığı sararken, ötede akur bir düşmanın tasallutuna uğrayan Anadolu'da, milletin en zinde unsurları derin bir iman ve sebatkâr bir azim ile millî varlığımızın temellerini kurmaya çabalıyorlardı.

Bu şerait altında, onaltı Mart 336 tarihinde millî davayı boğmak için, can çekişen hanedan hükümetiyle anlaşılan İngiliz ordusu İstanbul'umuzu bilfiil işgal ve Meclisî Millîyi sed etmişti. Bu matemengiz hâdise ile başlayan meşum devrede, milletin en pâk ve en mümtaz efradıyla beraber, size rehberlik etmekle iftihar eden partimiz azaları da Ferit hükümetinin takibat tazyikatı-

na maruz kalmıştı. Parti heyeti idaresi, milletimizin mevcudiyetine suikast edenlerin dahili ve harici bir hiyanet çemberi içine aldıkları İstanbul'da, mücadeleye devam ile kuvvetlerimizi israf etmekten ise tahdidi faaliyet etmeyi, selâmeti milliyeye namına daha müreccah bulmuştu. Bu sayede bir çok Őuurlu arkadaşlarımızın Anadolu'da istiklâli millî mücadelesine iştirak etmeleri imkânı hazırlanmış oluyordu. Nitekim ameleden ve münevverlerden, sizin teşkil ettiğiniz mazlum sınıfların müdafaasıyla iştihar etmiş müteadit parti âzaları millî mücadele cephesinde ahzı mevki edebilmişlerdi.»

Arkadaşlar! Türkiye İşçi ve Çiftçi Partisi'nin size karşı deruhte etmiş olduğu vazifeleri ne suretle ifa etmiş olduğunu kısaca hatırlatmayı faydadan hali görmedik. Bugün göğsümüzü gere gere kaydettiğimiz bu mazi, ne gibi emeller beslediğimizi millî kurtuluşumuzu ne şekilde idrak ettiğimizi göstermek ve bundan sonraki hattı hareketimizi tenvir etmek itibarıyla pek büyük ehemmiyeti haizdir. Kazanılan istiklâl ve millî mevcudiyet haklarımızdan azami istifadenin temini ve siyasi inkılâbımızın irtica kuvvetlerine karşı Őiddetle müdafaası ve derinleştirilmesi mevzuubahs olduğu önümüzde açılan imar ve icraat devresinde de olduğu gibi sizin yine kat'i müzaheretinize mazhar olursak ve kesif kütleler halinde bize iltihak ederseniz, iktisadî inkişafımız nisbetinde, münferiden müdafaası kesbi müşkülât edecek hukuk ve menâfiimizi teşkilâtımızın kuvvetiyle korumamız mümkün olacaktır.

Arkadaşlar; ciddi bir tarzda faaliyete başlamak zamanının hulûl ettiğini takdir eden partimizin İstanbul'da mevcut âzaları 10 Nisan 339 tarihinde akd ettikleri içtimâda, menfaatleri müşterek olan işçi ve çiftçilerin ve bütün yoksul ve orta hallilerin siyasi hakları, ancak siyasi kuvvetli bir parti tarafından müdafaâ edilebileceğini takdir ederek muvakkat bir heyeti idare intihap etmiş ve sizi tesanüt ve teşriki mesâiye davet etmekle tavzif edilmiştir.

şimdiden heyetimiz, İşçi ve Çiftçi Partisi'nin hali hazır için asgarî program olarak kabul ettiği esasat ve Őiarları hülâsaten tesbit ve size arz etmeyi muvafık bulmuştur.

1: 1 Teşrinisâni 338 tarihinde BMM'nin mütefikân verdiği karar ile tahakkuk eden siyasi inkılâp esasatı: ferdî saltanatın ilgası, hâkimiyetin bilâ kaydüşart millete aidiyeti, hukuku hâkimiyet ve hükümrâninin hakiki millet mümessillerinden mürekkep meclisi millînin şahsiyeti maneviyesinde mündemiç bulunması esas umdemizdir. Ve partimiz bu esasatı her türlü münakaşanın fevkinde tutulması icap eden lâyetegayyer düsturlar gibi telâkki ettiğini ve tebdil ve tağyir teşebbüslerine karşı hiç bir fedakârlıktan çekinmeyerek mücadele edeceğini efkârı umumiyeye ilân eder.

2: Meclisi millî âzalarının onsekiz yaşını mütejaviz kadın ve erkek bütün efradı millet tarafından doğrudan doğruya reyî hafi ile intihap edilmesine ve temsili nisbi usulünün tatbikine taraftarız.

3: Aşarın ve işçi ve köylü ve orta halli halkı ezen mevcut temettü vergilerinin ilgasıyla, membaı ne olursa olsun tekmil irat yekûnuyla mebsuten mütenasip ve müteyazit bir tek irad vergisi istifasını ve senevi beş yüz liraya kadar olan iradın bu vergiden istisnasını arzu ederiz.

4: Reji ve alelumum inhisarların ilgasıyla, yalnız devletin bizzat inhisar vazına hakkı olmasını ve şimdiden ticareti hariciyenin devlet inhisarı usulüyle idare olunmasını muvafık buluyoruz.

5: İktisat Vekâletinin, devletin idare edeceği sanayi, ticaret ve vesaiti nakliyyeyi bir fabrikacı zihniyetiyle idare eden bir iktisadî müessese haline ifrağı lâzımdır.

6: Ziraatta, ticarete ve sanayide kooperatiflerin teşkiline devletin yardım etmesini iktisadî inkişafımızın en mühim şartlarından biri telâkki ederiz.

7: Amele ve köylü derneklerinin ve dernek birliklerinin bilâkaydû şart teşekkülü ve inkişaf imkânına mazhar olması ve grev hakkının mahfuziyeti müstacelen halledilmesi icap eden mesailendir.

8: İş gününün sekiz saat olaak tahdidi, gece işinin iki misli addi, kadın ve çocuk işinin ciddi bir tarzda himayesi ve ondört yaşından dün olup hafif işlerde istihdam edilen çocukların işleticiler tarafından günün muayyen saatlerinde tahsil ettirilmesi ve bu saatin iş saatleri misûllu ücrete tâbi olması, eyyamî resmîyenin ücret verilmek suretiyle tatili gibi işçi grubunun iktisat kongresinde müdafaa ettiği hayatî noktaların mesai kanununa ithal olunmasına gayret edeceğiz.

9: İşçi nümayişlerinin ve halk tezahüratının ihlali hâkimiyeti milliye ile gayri kabili tevfiğ olduğundan, bunların serbestii tam dahilinde cereyanlarının teminini isteriz.

10: Memur ve muallimlere dernek teşkili hakkının tanınması bir zaruret tir.

11: İptidai tahsilin meccaniyet ve mecburiyeti usulünün bilfiil tatbiki icap eder.

12: Mükellefiyeti askeriye devresi tenkis ve mühim bir kısmı genç işçi ve köylülerin tahsil ve terbiye içtimâyesine hasrolunmalı ve ordu, tahsilden mahrum kalmış olanlar için bir mektep yerine geçmelidir.

13: Eytam, eramil ve malûlin maaşları maişet pahasıyla mütenasip miktarlara iblâğ olunmalı ve darülacezelerin ve hastahanelerin teksiri suretiyle fikaranın meccanen tedavi ve takviyesi temin olunmalıdır.

14: Bircümle memurların azil ve nasbı mesaili ve hukuku siyasiyeden istifadeleri hususu salim bir usul dahilinde hal ve tesviye edilmelidir.

15: Derebeylik bakayaşı olan ve köylüleri feci bir tarzda yağma ve gasp eden mütegalibenin ferdi teşebbüslerle asayiş ihlâl etmelerine meydan bırakmayacak bir şekilde, usulü inzibat ıslâh edilmelidir.

17/16: Milletın hakiki mümessilleri doğrudan doğruya halkın intihap ettikleri vekilleri olduğuna nazaran, millet meclisi intihabatının her türlü tesirattan ve resmî müdahalelerden azade olarak icra edilmesi icap eder.

Arkadaşlar! Bu esasat dahilinde çalışmayı kabul ediyorsanız hemen partiye dahil olunuz ve tanıdıklarınızı da irşat ve tenvir ile beraber getiriniz.

Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Partisi
Muvakkat Heyeti İdaresi

15 Mayıs 1923